

ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ СТОРІТЕЛІНГУ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В ТЕХНІЧНОМУ ЗВО

Сасенко Н. В.

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

***Анотація.** У статті проаналізовано можливості використання методу сторітелінгу в он-лайн- і оффлайн-форматах у процесі викладання іноземних мов студентам технічних ЗВО. Розкрито потенціал цифрового сторітелінгу, який може бути використаний як в очному, так і в дистанційному навчанні іноземних мов.*

***Ключові слова:** метод сторітелінгу, іноземна мова, технічний університет.*

Вступ

Сторітелінг – це педагогічна технологія, побудована на використанні історій-наративів з певною структурою і героєм, спрямована на вирішення педагогічних завдань навчання, наставництва, духовно-морального розвитку тих, хто навчається.

Термін «сторітелінг» прийшов до нас з англійської мови і в перекладі означає «розповідання історії», мистецтво захопливої розповіді.

На сьогодні сторітелінг добре зарекомендував себе в галузі управління персоналом, у менеджменті, він активно застосовується в бізнесі, PR, маркетингу, психології, журналістиці. Цей метод був запропонований Девідом Армстронгом, очільником міжнародної компанії, який збирав і розповідав співробітникам найбільш яскраві історії з життя компанії. Відповідно до психологічних чинників, якими керувався Армстронг, якщо інформація є цікавою і захопливою, вона знаходить більший відгук у людей і легше запам'ятовується [1].

Останнім часом техніка сторітелінгу активно використовується і в освіті.

У вищій освіті цей метод допомагає вирішувати такі проблеми, як інформаційна переваженість студентів і слабка реалізація виховних цілей у навчально-виховному процесі [2]. В умовах ЗВО педагогічний сторітелінг може бути застосований у викладанні дисциплін як гуманітарного, так і природничо-наукового й спеціального циклів. Так, досвідчений лектор уміє привернути увагу аудиторії, розповівши доречну історію, яка ілюструє матеріал, що викладається, використовуючи, таким чином, дидактичний потенціал сторітелінгу.

Цей метод усе більше застосовується у викладанні іноземної мови (ІМ). Він може бути використаний для вирішення таких за-

вдань, як передача інформації, підвищення мотивації студентів, розвиток інформаційно-комунікаційних компетенцій, виховання моральних якостей.

Аналіз публікацій

Сторітелінг є методом не тільки передачі інформації, але й транслювання цінностей. Це «комунікативна тактика, що має певний ціннісно забарвлений кінцевий результат» [3]. Завданням сторітелінгу є донесення повчальної інформації до слухача (читача) у вигляді розповіді, історії, притчі, байки тощо, яка має викликати емоційний відгук і сприяти збагаченню життєвого досвіду студентів.

Поділяємо точку зору деяких авторів [4] про те, що викладачі ІМ стикаються з труднощами навчання студентів говоріння, діалогічного і монологічного мовлення через їхній недостатній лексичний запас, низьку мотивацію, обмежений кругозір, недостатню культуру спілкування. Молоді люди мало читають, надаючи перевагу Інтернету замість книг, а спілкуванню в реальному житті – віртуальній комунікації. Тому сторітелінг розглядаємо як технологію зі значним потенціалом розвитку як комунікативної компетенції, так і особистості студентів, а також підвищення ефективності навчання ІМ.

Психологи, які вивчають людську свідомість (Дж. Брунер, Т. Сарбін), висунули теорію, за якою існує два типи мислення: наративний і логіконауковий. Кожен тип має власні способи перевірки інформації. Як стверджує Дж. Брунер: «І хороша історія, і добре сформульовані логічні вислови є природними типами міркування, обидва можуть бути використані для переконання. Однак те, у чому вони переконують, має фундаментальні відмінності: логічні аргументи переконують в істинності, а історії – у їхній життєвій правдоподібності» [5, 11].

Крім того, наративи «дозволяють осмислювати вчинки, інтегрувати події життя в єдине ціле» [6, 4].

Сьогодні педагогічний сторітелінг застосовується в активному використанні мультимедійних технологій, а тому може однаково ефективно використовуватися як в очному, так і в дистанційному форматі навчання. Цифровий сторітелінг – це такий формат, у якому розповідання історії доповнюється візуальним рядом (відео, скрайбінг, майнд-МЕП, інфографіка). Цифровий сторітелінг має низку переваг, оскільки дозволяє: зробити пояснення більш переконливим і наочним; оперативно ділитися цифровими історіями зі студентами та колегами; індивідуалізувати навчання; змоделювати різні ситуації, процеси і явища без особливих фінансових і часових витрат; підвищити залученість студентів у процес навчання; зберегти структуру й основні елементи традиційного сторітелінгу, водночас дає змогу істотно розширити формат подачі інформації [7].

Мета і постановка завдання

Мета статті – показати можливості використання сторітелінгу в онлайн- і офлайн-форматах для вивчення іноземної мови в технічному ЗВО.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі завдання: проаналізувати наявні підходи до використання методу сторітелінгу в навчальному процесі; визначити сучасний інструментарій, що використовується для реалізації методу в онлайн- і офлайн-форматах; рекомендувати основні види роботи з історіями-наративами для включення їх у методіку викладання іноземної мови у вищій школі.

Реалізація технології сторітелінгу в навчанні іноземної мови в технічному ЗВО

В іншомовній підготовці сторітелінг сприяє збагаченню словникового запасу студентів і освоєнню нових мовних структур. Крім того, розповідання історій забезпечує студентів актуальними темами для роздумів і обговорень.

Цей метод можна реалізувати, розповідаючи історію усно, читаючи її вголос з книги, розказуючи жарт або навіть анекдот. Завдання будь-якого оповідача – утримати інтерес і увагу слухачів.

Викладач має володіти низкою певних компетенцій, щоб забезпечити успішну реалізацію підходу, оснований на розповідях.

На думку Дж. Елліса і Дж. Брюстера, деякі люди є природженими оповідачами. Більшість з нас – ні, але всі ми можемо стати хорошими оповідачами завдяки тренуванню та практиці, а також використовуючи набір методів, які допоможуть «оживити» історію [8].

Найчастіше в коротких оповіданнях, що зазвичай використовуються в освітніх і виховних цілях, немає занадто складного сюжету або глибокого психологічного аналізу, але вони створюють нові світи, досліджують інші точки зору та містять детальне дослідження мови й метафізики, а також передбачають духовне проникнення в суть того, що відбувається [9].

Серед причин, через які викладачі іноземних мов використовують метод сторітелінгу, можна назвати такі: розповіді мотивують, вони цікаві й приносять задоволення, отже, допомагають розвинути позитивне ставлення до вивчення іноземної мови; спільне прослуховування історій – це набуття загального соціального досвіду, оскільки сюжет історій викликає загальну реакцію сміху, печалі, хвилювання й очікування, сприяючи емоційному розвитку молодшої людини; прослуховування розповідей дозволяє викладачеві вводити нову лексику та граматичні структури, ознайомлювати студентів з мовою в різноманітних яскравих контекстах, що збагачує їхнє мислення та поступово стає їхньою власною мовною практикою; в оповіданнях порушуються універсальні теми, які виходять за межі «утилітарного» рівня навчальних діалогів і повсякденних проблем [10, 175].

Використання сторітелінгу під час занять з іноземної мови зі студентами технічних університетів робить процес вивчення мови жвавим, цікавим, урізноманітним професійно орієнтовану програму навчання, спонукає студентів обговорювати різні етичні теми, розвиває емпатію та емоційний інтелект.

У процесі навчання мов сторітелінг містить два елементи – вибір історії та її пред'явлення. Розберемо ці два елементи на прикладі вивчення англійської мови.

Існує багато автентичних історій, написаних для носіїв мови, що підходять і тим, хто вивчає англійську мову. Оскільки вони не були створені спеціально для викладання англійської мови як іноземної, мова не адаптується і не градується за рівнями, тобто студентам доводиться освоювати автентичну мову.

Автори [8] стверджують, що автентичні оповідання є прикладами «реальної» мови й

допомагають перенести в аудиторію реальний світ. Дуже часто адаптовані історії є «розбавленою» версією іноземної мови й можуть ввести в оману студентів щодо істинної природи мови.

У виборі історій необхідно враховувати такі моменти: тема, ціннісний зміст, жанрові й літературні прийоми, обсяг лексики та стилістичні особливості, різноманітність культур, місць події тощо.

Викладачі можуть вибирати матеріал з різноманіття вже наявної літератури: розповіді, які студенти читали рідною мовою, наприклад притчі; казки; сучасні перекази казок з гумористичним підтекстом; ілюстровані розповіді без тексту (на їхній основі студенти самі створюють розповідь); гумористичні замальовки, побутові історії; фантастичні розповіді; розповіді про тварин; історії з власного життєвого досвіду студентів тощо. Також викладачі можуть допомагати студентам складати власні розповіді.

Викладачеві варто підбирати оповідання з цікавої для студентів теми, з добре опрацьованим послідовним сюжетом, зрозумілим стилем викладу, стандартизованими характеристиками, драматичною привабливістю, сильним емоційним змістом. Водночас потрібно уникати історій з довгими поясненнями або описами, а також літературними прийомами, які порушують хід розповіді.

Методисти з досвідом роботи з цією технологією радять підбирати розповіді-наративи з урахуванням таких вимог [11].

Контент має бути цікавий і корисний для слухача. Якісний контент і презентабельне візуальне оформлення дадуть у сумі захопливий матеріал, що надовго запам'ятується.

Яскравий герой, з яким аудиторія може себе асоціювати – це рушійна сила будь-якої історії. Якщо в ході сюжету виникне емпатія, емоційний зв'язок із персонажем, тоді його досвід буде автоматично засвоєний аудиторією.

Усе більшої популярності набуває візуальний сторітелінг. Саме візуальний фон допомагає надати атмосфері в історії більшій позитивній динаміки, ефектно розкрити тему, надати додаткової жвавості та залучити слухача до подій оповідання. Варто заздалегідь продумати, які елементи графічного контенту могли б допомогти певній історії розкритися, наприклад, фотографії, презентація, ілюстрації, інфографіка тощо.

Доцільною є присутність у сторітелінгу елементів драматургії. Взаємодію з персонажем потрібно будувати навколо конфліктної ситуації, а історія повинна розвиватися за певною логікою, зашифрованою в аббревіатурі ЕЗРКР (експозиція, зав'язка, розвиток, кульмінація, розв'язка).

Необхідно уникати монотонності. Навіть найзахоплива розповідь може втратити сенс у разі монотонної інтонації.

Справжня історія має бути насичена реальним життям, деталями й емоціями, які вплинуть на студентів і викличуть співпереживання, співчуття, радість, гнів, подив, роздратування, сміх, злість, сумнів, упевненість тощо.

Історія без логічного висновку не має ефекту, а саме заради нього і ведеться розповідь.

Успіх застосування методу сторітелінгу також багато в чому залежить від того, наскільки підібрана розповідь відповідає лінгвістичному й загальнокультурному рівню тих, хто навчається. Самі викладачі краще за всіх знають, які історії найбільш підходять їхнім студентам.

Структура техніки сторітелінгу містить такі основні елементи.

Вступ, як правило, короткий, ставить питання або визначає проблему, яку необхідно вирішити. Розвиток події дає змогу ґрунтовніше осягнути проблему або конфлікт, про який розповідається у вступі. Кульмінація є розв'язанням поставленої проблеми. Висновок має бути коротким і підсумовувати мораль як у байці одним реченням [12].

Етап пред'явлення складається із слухання (читання) історії і виконання заздалегідь розроблених передтекстових і післятекстових завдань з їхньою логічною інтеграцією в хід заняття.

Ми використовували такі техніки роботи з текстами, як реалізовані ідеї, запропоновані методистами з досвідом роботи з цим жанром [13], так і власні напрацювання.

Викладач розповідав (читав) історію, притчу, оповідання всій аудиторії. Він використовував жести, емоції, залучав студентів до ходу сюжету, ставив запитання, разом зі студентами передбачав, що буде далі.

Викладач розповідав історію як *warm up*, введення в тему або презентацію нової лексики та граматики. Наприклад, історія для введення слова «exhausted».

I would like to tell you a story about my first job. When I was a student I worked as a waiter.

I worked for 10 hours almost every day, I was running to the kitchen and back to the tables all the time, I was always on feet. Can you imagine how I felt at the end of the day? Yes, I was tired, very tired. I had no energy. I was exhausted. So how did I feel? (tired) What word did I use to say "very tired"? (exhausted)

У реченнях із розповіді забиралася кінцівка, яку студенти повинні були відновити.

Також можуть бути використані різні техніки для організації аудіювання. Після прослуховування студентам можна запропонувати продемонструвати розуміння шляхом порівняння, розрізнення, прогнозування, визначення послідовності, класифікації, передачі інформації та ін.

На думку М. Дуймович [14], запитання на розуміння тексту варто ставити з обережністю. Якщо після розповіді на студентів відразу ж «накочується» шквал запитань на контроль розуміння, художня цінність розповіді може загубитися. Є й інші, більш творчі способи використання запитань: запитання з множинним вибором або ті, на які необхідно відповісти шляхом власних умовиводів.

На завершальних етапах роботи з історією радимо використовувати елементи драматургії. Як правило, розповіді легко піддаються інсценізації, пантомімі або організації рольової гри. Студенти розповідають підготовлені діалоги з оповідань, або вигадують їх самі.

Кожен викладач може скласти власну добірку оповідань для різних цілей і різних рівнів володіння мовою. Студентам транспортного ЗВО можна розповісти, наприклад, таку історію про винахід гумових шин:

While inventors like Diesel were developing engines in a careful scientific way, a hapless American called Charles Goodyear (1800–1860) found the secret of making car tires completely by accident. After learning about rubber, he convinced himself he could make his fortune by turning it into useful objects like waterproof shoes. All attempts ended in disaster and his life became a catalog of misery and misfortune. His shoes melted in the summer heat, six of his 12 children died in infancy, and his family had to live in grinding poverty eating fish from the river. But Goodyear was determined. When debts landed him in jail, he carried on inventing in his cell. He finally made his big breakthrough when he accidentally dropped a piece of rubber on a hot stove. It cooked and shriveled into a hard black mass that Goodyear immediately spotted as the thing he'd wanted all along. This is how he developed the tough black rubber we use in

tires today by a cooking process now known as vulcanization.

У літературі, що вивчає зміни в медіапросторі, які відбуваються під впливом інформаційно-комунікаційних технологій, досліджується ще одне нове явище – «трансмедійне оповідання», або «трансмедійний сторітелінг». Трансмедійний сторітелінг визначають як «конвергований текст, що об'єднує вербальні, візуальні й аудіальні компоненти, які створено на одній або декількох медійних платформах. Така синкретична єдність характеризується цілісністю, цілеспрямованістю та прагматичною установкою» [15]. Трансмедійний сторітелінг використовується в мистецтві, політиці, рекламі, накопичується досвід використання трансмедійного сторітелінгу в навчальних цілях.

Для створення історій можна використовувати такі онлайн-інструменти: Voicethread (аудіозапис історії); Befunky (створення колажів), серії картинок; Superlame (створення хмар із текстом); Wordcloud (створення хмар зі словами); Zimmertwins (створення анімаційної історії); Toondoo (створення коміксів); Storybird (створення історії у вигляді книги); Slidestory (накладення звуку на картинку) [13].

Висновки

Сторітелінг як метод навчання мов набуває все більшої популярності. Його найважливіші переваги можна резюмувати таким чином: розповіді мотивують і захоплюють, вони допомагають розвинути позитивне ставлення до вивчення іноземної мови; прослуховування історій – це придбання загального соціального досвіду та розвиток емоційного інтелекту; сторітелінг дозволяє викладачеві ознайомити студентів із новою лексикою і граматичними структурами, студенти опановують мову в різноманітних і цікавих контекстах, що добре запам'ятовуються, які збагачують їхнє мислення й поступово входять в їхню мовну практику.

Сучасним втіленням цього методу є цифровий сторітелінг, який спонукає творчо мислити, працювати з інформацією з використанням цифрових технологій, працювати в команді, створювати проектні роботи.

Література

1. Хабурзания Э. Сторителлинг как инструмент PR. URL: prclub.com/2010_06/prlib/26.doc (дата звернення: 14.09.2020).
2. Ермолаева Ж. Е., Лапухова О. В. Сторителлинг как педагогическая техника конструиро-

- вания учебных задач в вузе. *Научно-методический электронный журнал «Концепт»*. 2016. № 6. URL: <http://e-koncept.ru/2016/16132.htm> (дата звернення: 07.09.2020).
3. Грушевская В. Ю. Применение метода цифрового сторителлинга в проектной деятельности учащихся. *Педагогическое образование в России*. 2017. № 6. С. 38–44.
 4. Дьяконова О. О. Понятие «эдьютейнмент» в зарубежной и отечественной педагогике. *Сибирский педагогический журнал*. 2012. № 6. С. 182–185.
 5. Брунер Д. Жизнь как нарратив. *Постнеклассическая психология*. 2005. № 1 (2). С. 9–29.
 6. Кутковая Е. С. Нарратив в исследовании идентичности. *Национальный психологический журнал*. 2014. № 4 (16). С. 23–33.
 7. Ермолаева Ж. Е., Лапухова О. В., Герасимова И. Н., Смирнова В. А. Сторителлинг как педагогическая техника передачи явного и неявного знания в вузе. *Образовательные технологии*. 2017. № 1. С. 73–90.
 8. Ellis G., Brewster J. *The Storytelling Handbook for Primary Teachers*. London: Penguin. 157 p.
 9. Russel L. D. *Literature for Children*. London: Pearson. 2005. 361 p.
 10. Ghosn I. *Storybridge to Second Language Literacy*. Charlotte, NC: Information Age Publishing. 2013. P. 128–142.
 11. Демищенко Е. Как использовать силу историй на вебинарах? URL: <https://etutorium.ru/blog/kak-ispolzovat-silu-istorij-na-vebinarah> (дата звернення: 05.09.2020).
 12. Федорова С. В., Барчева А. А. Использование техники сторителлинг в работе с детьми дошкольного возраста. *Молодой ученый*. 2017. № 16 (150). С. 515–518.
 13. Цедрик М. Storytelling: техники и приемы на уроке. URL: <https://skyteach.ru/2018/08/10/storytelling-tehniki-i-priemy-na-uroke/> (дата звернення: 05.09.2020).
 14. Dujmović M. Storytelling as a Method of EFL Teaching. Vol. 1. No. 1, 2006. S. 75–87.
 15. Пильгун М. А. Transmedia Storytelling: перспективы развития медиатекста. *Медиаскоп*. 2015. № 3. URL: <http://www.mediascope.ru/1773> (дата звернення: 10.05.2020).
 6. Available at: <http://e-koncept.ru/2016/16132.htm> (accessed 07.09.2020).
 3. Grushevskaya, V. Yu. (2017). Primenenie metoda tsifrovogo storitellinga v proektnoy deyatel'nosti uchashchih'sya [Using the method of digital storytelling in the students' project activity]. *Pedagogical education in Russia*, 6, 38–44.
 4. Dyakonova, O. O. (2012). Ponyatie «edyuteynment» v zarubezhnoy i otechestvennoy pedagogike [The concept of edutainment in foreign and native pedagogy]. *Siberian pedagogical journal*, 6, 182–185.
 5. Bruner, J. (2005). Zhizn kak narrative [Life as Narrative]. *Post-non-classical psychology*, 1 (2), 9–29.
 6. Kutkovaya, E. S. (2014). Narrativ v issledovanii identichnosti [Narrative in the research of identity]. *National psychological journal*, 4 (16), 23–33.
 7. Ermolaeva, Zh. E., Lapuhova, O. V., Gerasimova, I. N., & Smirnova V. A. (2017). Storitelling kak pedagogicheskaya tehnika peredachi yavnogo i neyavnogo znaniya v vuze [Storytelling as a pedagogical tool of translating explicit and implicit knowledge in a higher school]. *Education technologies*, 1, 73–90.
 8. Ellis G., Brewster J. *The Storytelling Handbook for Primary Teachers*. London: Penguin. 157 p.
 9. Russel L. D. *Literature for Children*. London: Pearson. 2005. 361 p.
 10. Ghosn I. *Storybridge to Second Language Literacy*. Charlotte, NC: Information Age Publishing. 2013. p. 128–142.
 11. Demischenko E. Kak ispolzovat silu istoriy na vebinarah? [How to use the power of the story during the webinars?]. Available at: <https://etutorium.ru/blog/kak-ispolzovat-silu-istorij-na-vebinarah> (accessed 05.09.2020).
 12. Fedorova, S. V., & Barcheva, A. A. (2017). Ispolzovanie tehniki storitelling v rabote s detmi doshkol'nogo vozrasta [Using the method of storytelling in the work with pre-school children]. *Young researcher*, 16 (150), 515–518.
 13. Tsedrik, M. Storytelling: tehniki i priemy na uroke [Storytelling: methods and techniques at the lesson]. Available at: <https://skyteach.ru/2018/08/10/storytelling-tehniki-i-priemy-na-uroke/>.
 14. Dujmović M. Storytelling as a Method of EFL Teaching. Vol. 1. No. 1, 2006. S. 75–87 (accessed 05.09.2020).
 15. Pilgun M. A. Transmedia Storytelling: perspektivy razvitiya mediateksta. [Transmedia Storytelling: perspectives of the media text development] *Elektronnyy nauchnyy zhurnal «Mediascope»*. 2015, 3. Available at: <http://www.mediascope.ru/1773> (accessed 10.05.2020).

References

1. Haburzaniya, E. (n.d.). Storitelling kak instrument PR [Storytelling as an instrument of PR]. Available at: prclub.com/2010_06/prlib/26.doc (accessed 14.09.2020).
2. Ermolaeva, Zh. E., & Lapuhova, O. V. (2016). Storitelling kak pedagogicheskaya tehnika konstruirovaniya uchebnyih zadach v vuze [Storytelling as a pedagogical tool of constructing teaching problems in a higher school]. *Scientific and methodological electronic journal «Concept»*,

Саснко Наталія Віталіївна, д.п.н., проф.,
Харківський національний автомобільно-
дорожній університет, вул. Ярослава Мудрого,

25, Харків, 61002, Україна, +380577073721,
saienkonv@ukr.net

Использование метода сторителлинга на занятиях по иностранному языку в техническом вузе

Аннотация. В статье проанализированы возможности использования метода сторителлинга в онлайн- и оффлайн-форматах в процессе преподавания иностранных языков студентам технических вузов. Раскрыт потенциал цифрового сторителлинга, который может быть использован как в очном, так и в дистанционном обучении иностранным языкам.

Ключевые слова: метод сторителлинга, иностранный язык, технический университет.

Саенко Наталия Витальевна, д.п.н., проф.,
Харьковский национальный автомобильно-
дорожный университет, ул. Ярослава Мудрого,
25, Харьков, 61002, Украина, +380577073721,
saienkonv@ukr.net

Using the method of storytelling during foreign language classes in technical university

Abstract. Problem. The term storytelling refers to a modern pedagogical technology, based on the discussion of the story and used to develop communication skills. In the course of teaching foreign languages it solves such pedagogical problems as transferring information, increasing motivation, developing information and communication competencies, upbringing moral values. **Goal.** The purpose of the article is to reveal the possibilities of using the method of storytelling in online and offline formats in the

process of teaching foreign languages to university students. **Methodology.** Various approaches to using storytelling in the foreign language classes are characterized in the article. Two stages of working with stories are described: its selection and presentation. The potential of digital storytelling as a form in which storytelling is complemented by a visual series and which can be used in both full-time and distance learning, is revealed. Some techniques for working with texts in online and offline formats are described.

Results. Storytelling helps acquire the common social experience and develop emotional intelligence; storytelling allows the teacher to acquaint students with new vocabulary and grammatical structures, students master the language in a variety of interesting and memorable contexts, which enrich their thinking and gradually enter into their language practice. **Originality** of the study is the revealing of the potential of storytelling in developing the student's foreign language skills as well as their personality. It is shown how stories enrich vocabulary, teach discussing, and help master digital technologies. **Practical value.** Storytelling encourages creative thinking, working with information using digital technologies, working in a team, creating project work.

Key words: method, storytelling, foreign language, students.

N. Saienko, D.Sc., Professor,

¹Kharkiv National Automobile and Highway University, 25, Yaroslav Mudry Str., Kharkiv, 61002, Ukraine, saienkonv@ukr.net, +380577073721.
